



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 516/2014-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti J. K., zastúpeného advokátkou JUDr. Vladimírou Běhalovou, Rastislavova 68, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 90/2003 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 90/2003 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Okresnému súdu Košice I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 90/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. K. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť J. K. trovy konania v sume 426,12 € (slovom štyristodvadsaťšesť eur a dvanásť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Vladimíry Běhalovej, Rastislavova 68, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 516/2014 z 9. septembra 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. K. (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „žalobca“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 90/2003 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 28. februára 2003 okresnému súdu žalobu proti žalovanému o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru a veci bola pridelená sp. zn. 14 C 90/2003.

Sťažovateľ uviedol, že do podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jeho právnej veci právoplatne skončené.

Sťažovateľ v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 22/12 z 8. októbra 2014 doručeným ústavnému súdu 9. októbra 2014, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Predmetom konania vedeného pod sp. zn. 14 C/90/2003 je neplatnosť výpovede z pracovného pomeru. Pracovné spory vo všeobecnosti sú skutkovo zložitejšie a svojou povahou náročné na dokazovanie. V danom prípade hodnotím predmetnú vec ako skutkovo značne zložitú. V priebehu konania bolo potrebné zabezpečiť množstvo listinných dôkazov a vypočuť viacerých svedkov. Prvostupňový súd po rozsiahlom dokazovaní už raz vo veci meritórne rozhodol. Odvolací súd však rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Doterajšiu dĺžku konania okrem faktickej zložitosti veci ovplyvnili aj personálne zmeny v osobe zákonného sudcu a tiež samotné správanie sa účastníkov konania, ktorí sa viackrát nariadených pojednávaní nezúčastnili a tieto pojednávania boli bez prejednania veci odročené na ďalší termín. Účastníci konania predkladali návrhy na doplnenia dokazovania vo veci postupne, súd musel tieto listinné dôkazy doručovať druhej procesnej strane a sám sa s nimi oboznamovať, čo taktiež spôsobilo predĺženie konania.

Na základe vyššie uvedeného hodnotím sťažnosť J. K. za čiastočne dôvodnú.“

Súčasťou vyjadrenia okresného súdu k sťažnosti bol aj tento prehľad dosiaľ vykonaných procesných úkonov priebehu napadnutého konania:

„Konanie vo veci žalobcu J. K. proti žalovanému Košickému samosprávnemu kraju Košice, predmetom ktorého je žaloba o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru, sa začalo na Okresnom súde Košice I dňa 28.2.2003. Vec bola zapísaná do oddelenia 14 C a pridelená na vybavenie sudkyňi JUDr. Gulovej.

Po zabezpečení prípravy pojednávania podľa ust. § 114 Občianskeho súdneho poriadku bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. Gazdagovi (máj 2003).

Prvé pojednávanie vo veci súd nariadil na 21.2.2005. Po prejednaní veci bolo pojednávanie odročené na 5.5.2005 za účelom doplnenia dokazovania výsluchom navrhnutého svedka.

Uznesením č. k. 14C/90/2003-108 zo dňa 22.4.2005 súd pripustil zmenu žalobného návrhu.

Druhé pojednávanie sa uskutočnilo 5.5.2005, po prejednaní veci bolo pojednávanie odročené na 24.10.2005 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 24.10.2005 bolo z dôvodu účasti sudcu na školení preročené na 6.2.2006. Toto pojednávanie bolo preročené na 30.3.2006.

Na pojednávaní dňa 30.3.2006 po prejednaní veci súd pojednávanie odročil na 15.5.2006 z dôvodu doplnenia dokazovania.

Na pojednávanie dňa 15.5.2006 sa nedostavili účastníci konania, ktorí svoju neprítomnosť vopred ospravedlnili a požiadali o odročenie pojednávania. Pojednávanie bolo odročené na 25.9.2006.

Na pojednávanie nariadené na deň 25.9.2006 sa nedostavili účastníci konania, ktorí svoju neprítomnosť vopred ospravedlnili a požiadali o odročenie pojednávania. Pojednávanie bolo odročené na 2.11.2006.

Pojednávanie nariadené na 2.11.2006 po prejednaní veci bolo odročené na neurčito za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania.

Dňa 5.2.2007 bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Zuzane Stolárovej.

Ďalší termín veci súd nariadil na 4.10.2007. Po prejednaní veci bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

Dňa 4.4.2008 bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Melicherčíkovej.

Dňa 30.4.2008 bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Veľkej.

Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 26.9.2008. Po prejednaní veci súd pojednávanie odročil na 4.12.2008 za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 4.12.2008. Toto pojednávanie bolo na žiadosť právneho zástupcu žalovaného odročené na 13.3.2009.

Na pojednávani dňa 13.3.2009 súd po prejednaní veci pojednávanie odročil na 4.6.2009 za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania.

Na pojednávani dňa 4.6.2009 súd prejednal vec a pojednávanie odročil na 28.10.2009 za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania.

Na pojednávani dňa 28.10.2009 súd prejednal vec a pojednávanie odročil na 25.2.2010 za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 25.2.2010 bolo na žiadosť žalobcu bez prejednania veci odročené na 22.4.2010.

Pojednávanie nariadené na 22.4.2010 bolo na žiadosť právnej zástupkyne žalobcu odročené na 16.9.2010.

Pojednávanie nariadené na 16.9.2010 bolo pre neprítomnosť žalobcu odročené na 15.12.2010 bez prejednania veci.

Dňa 15.12.2010 súd po prejednaní veci pojednávanie odročil na 27.4.2011 za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania.

Dňa 27.4.2011 súd po prejednaní veci pojednávame odročil na 28.9.2011 za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania.

Dňa 28.9.2011 súd po prejednaní veci pojednávanie odročil na neurčito za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 10.5.2012. Súd po prejednaní veci vyhlásil rozsudok. Proti rozsudku č. k. 14 C/90/2003-635 zo dňa 10.5.2012 podal odvolanie žalobca. Spis bol dňa 9.10.2012 predložený s opravným prostriedkom na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 1 Co/258/2012-670 zo dňa 9.10.2013 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie.

Ďalší termín vo veci súd nariadil na deň 26.3.2014. Po prejednaní veci bolo pojednanie odročené na 18.6.2014 za účelom ďalšieho dokazovania.

Dňa 18.6.2014 súd prejednal vec a pojednávanie bolo odročené na 22.10.2014 za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 31. októbra 2014, v ktorom okrem iného uviedol:

„Súd doposiaľ vo veci nariadil viac ako 25 pojednávanií, z toho tri pojednávania sa neuskutočnili z dôvodov na strane sťažovateľa, a to pojednávania nariadené na deň 25.9.2006

- kolízia pojednávanií právnej zástupkyne žalobcu, pojednávania nariadené na deň 25.2.2010

- práceneschopnosť žalobcu a pojednávania nariadené na deň 22.4.2010 - ospravedlnila sa právna zástupkyňa žalobcu. Pokiaľ Okresný súd Košice I vo vyjadrení k sťažnosti uviedol, že pojednávania nariadené na deň 16.9.2010 bolo odročené pre neprítomnosť žalobcu, sťažovateľ uvádza, že podľa jeho záznamov bolo toto pojednávania odročené na žiadosť právneho zástupcu žalovaného, a tohto pojednávania sa zúčastnila právna zástupkyňa žalobcu.

Sťažovateľ nesúhlasí s názorom súdu, že ide o fakticky zložitú vec. Neplatnosť skončenia pracovného pomeru je bežným sporom a pre sudcu rozhodujúceho pracovnoprávne spory by stanovenie procesného postupu a zabezpečenie dôkazov nemalo predstavovať osobitný problém. Vo veci neplatnosti skončenia pracovného pomeru platí stabilná právna úprava a uplatňuje sa ustálená judikatúra súdov.

Pokiaľ Okresný súd Košice I uviedol, že k dĺžke konania prispela aj zmena v osobách sudcov, sťažovateľ uvádza, že táto skutočnosť nemôže byť na jeho ujmu, nakoľko personálne problémy /nedostatočné obsadenie súdu. zaťaženosť sudcov/ a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len čiastočne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len vtom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia /I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02/. Okresný súd Košice I však vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide o takýto prípad.

Sťažovateľ považuje za podstatné uviesť, že k prieťahom v konaní prispela podľa neho neefektívna činnosť súdu. Súd vykonal v konaní do rozhodnutia vo veci samej dňa 10.5.2012 rozsudkom č. k. 14 C/90/2003-635 rozsiahle dokazovanie, ktoré však nevedlo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa. Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 1 Co/258/2012-670 zo dňa 9.10.2013 prvostupňový rozsudok č. k. 14 C/90/2003-635 z 10.05.2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom skonštatoval, že prvostupňový

súd postupoval nesprávnym procesným postupom v rámci zisťovania skutkového stavu veci, kedy nevyhodnotil viaceré vykonané dôkazy. Zároveň krajský súd súdu prvého stupňa uložil, aby sa zaoberal tým, čo bolo pracovnou náplňou žalobcu v čase, keď bol poverený vedením odboru dopravy.

Po vrátení veci súdu prvého stupňa súd podľa názoru sťažovateľa opätovne postupuje neefektívne, čo vedie k ďalším prieťahom v konaní. Súd napriek tomu, že má k dispozícii listinné dôkazy svedčiace o pracovnej náplni sťažovateľa, opakovane predvoláva svedkov, ktorých už v konaní ohľadom pracovnej náplne sťažovateľa vypočúval - napr. svedka R. predvoláva napriek tomu, že už bol dvakrát v predmetnej veci vypočutý, pričom tento svedok podľa sťažovateľa ani nemôže svedčiť o tom, akú mal sťažovateľ pracovnú náplň v období, kedy svedok ešte nebol zamestnancom žalovaného; svedkyňu Kozákovú predvoláva súd opätovne napriek tomu, že táto už taktiež bola vo veci raz vypočutá.

Z dôvodu neefektívneho a nesústredeného konania súdu tak vec nie je právoplatne rozhodnutá ani po 11 rokoch od začatia konania a ani viac ako rok po vrátení veci súdu prvého stupňa.

Sťažovateľ má za to, že súd nesie zodpovednosť za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý má smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas konania nachádza. V danom prípade treba mať na zreteli aj povahu veci, nakoľko stav právnej neistoty ohľadom trvania pracovného pomeru závažne ovplyvňuje zabezpečovanie životných potrieb účastníka konania. Práve neefektívna činnosť súdu mala podľa sťažovateľa vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Postup okresného súdu doposiaľ nesledoval k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa.“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 8. októbra 2014, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou okrem iného domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy bude konať nové pojednávanie, a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o vyslovenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ich po právnej ani skutkovej stránke hodnotiť ako zložité. Uvedené konštatovanie sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na konanie napadnuté sťažnosťou. Ústavný súd nemôže súhlasiť s konštatovaním okresného súdu uvedeným vo vyjadrení k sťažnosti, keď *„hodnotí predmetnú vec ako skutkovo značne zložitú“*. Ústavný súd zdôrazňuje, že týmto argumentom nemožno ospravedlniť okresný súd za stav

konania v čase rozhodovania o sťažnosti ústavným súdom a zbaviť ho zodpovednosti za to, že konanie v takej citlivej veci pre sťažovateľa nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 11 rokoch od jeho začatia.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri posudzovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd konštatuje, že dôvody na strane sťažovateľa (odročenie pojednávani z dôvodu neúčasti na súde a postupné predkladanie návrhov na doplnenie dokazovania, ktoré museli byť doručované druhej procesnej strane), na ktoré v súvislosti s priebehom napadnutého konania poukázal okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti, dĺžku napadnutého konania zásadným spôsobom neovplyvnili. Ústavný súd v priebehu napadnutého konania nezistil také dôvody, ktoré by v súvislosti s ovplyvnením jeho dĺžky bolo potrebné pripísať na ľarchu sťažovateľa.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a zistil, že okresný súd bol bez relevantného dôvodu vo veci úplne nečinný v obdobiach a v takom rozsahu, ako v sťažnosti uviedol sťažovateľ, teda spolu viac ako 5 rokov. Okrem nečinnosti bolo napadnuté konanie postihnuté aj neefektívnosťou, o čom svedčí predovšetkým skutočnosť, že meritórny rozsudok okresného súdu z 10. mája 2012 bol uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co/258/2012 z 9. októbra 2013 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Krajský súd v odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol:

„Odvolací súd je v prejednávanej veci toho názoru, že súd prvého stupňa zaťažil rozhodnutie a konanie mu predchádzajúce procesnou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozhodnutia.

Inou vadou konania na ktorú musí odvolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je odvolaním namietaná (§ 212 ods. 3 O. s. p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od taxatívne vymenovaných v § 221 ods. 1 písm. a/ - g/ O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej príčinou je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v

občianskom súdnom konaní a jej dôsledkom je nesprávnosť rozhodnutia vo veci samej. Za takúto vadu sa v súdnej praxi považuje aj vada spočívajúca v nesprávnom postupe súdu v dôkaznom procese, ktorá má za následok nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia...

... je odvolací súd toho názoru, že v prejednávanej veci súd prvého stupňa svojim nesprávnym procesným postupom v rámci zisťovania skutkového stavu veci, ak nehodnotil jednotlivé dôkazy podľa zásady voľného hodnotenia dôkazov, zaťažil konanie a samotné rozhodnutie vadou spočívajúcej v nepreskúmateľnosti takéhoto rozhodnutia a z uvedeného dôvodu preto nemožno považovať skutkový stav zistený súdom prvého stupňa ohľadom zistenia pracovnej náplne žalobcu za správny.

K ďalšej procesnej nesprávnosti došlo v dôsledku porušenia ust. § 118 ods. 2 O. s. p. V zmysle tohto ustanovenia predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli.

Obsah zápisníc o pojednávaní nedáva podklad pre záver, že súd prvého stupňa dôsledne postupoval podľa tohto ustanovenia. Ustanovenie § 118 ods. 2 ukladá súdu povinnosť oboznámiť účastníkov konania na pojednávaní s predbežným zhrnutím sporných a nesporných skutkových okolností a tiež s predbežným náhľadom súdu na to, ktoré z navrhnutých dôkazov treba vykonať a ktoré vykonané nebudú. Účastníkom konania sa tým má vytvoriť možnosť, aby tomu, s čím ich oboznámil súd prispôsobili ďalší procesný postup v konaní.

Nedodržaním postupu podľa § 118 ods. 2 O. s. p. ku ktorému došlo v danej veci, treba vidieť procesnú nesprávnosť, ktorá so zreteľom na individuálne okolnosti v preskúmvanej veci viedla k zmareniu účelu, sledovaného týmto zákonným ustanovením a neprispela k predvídateľnosti postupu a rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že z dôvodu vážneho procesného pochybenia súdu prvého stupňa v dôkaznom procese neboli splnené podmienky pre opakovanie resp. doplnenie dokazovania, preto odvolací súd postupom podľa § 221 ods. 1 písm. f/, ods. 2 O. s. p. napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.“

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Skutočnosťou, na ktorú vo svojom vyjadrení k sťažnosti poukázal okresný súd (personálne zmeny v osobe zákonného sudcu), nemožno v žiadnom prípade ospravedlniť nečinnosť a neefektívnosť postupu okresného súdu v napadnutom konaní. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Ústavný súd napokon zdôrazňuje, že nie je možné ospravedlniť skutočnosť, že napadnuté konanie v takej citlivej veci pre sťažovateľa (neplatnosť výpovede) nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 11 rokoch od jeho začatia, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neospravedlniteľné (napr. IV. ÚS 371/2013, III. ÚS 511/2014).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby v záujme zavŕšenia ochrany označených práv vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 10 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázal najmä na to, že *„je neakceptovateľné a ničím neospravedlniteľné, aby konanie v pracovnoprávnej veci nebolo ani po viac ako jedenástich rokoch od doručenia žaloby súdu právoplatne skončené. To v ňom vyvoláva nedôveru v spravodlivosť, pocity bezmocnosti, bezradnosti a neistoty.“*

Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje

nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (dohovoru) priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 14 C 90/2003, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu a najmä to, že ide o pracovnoprávny spor, ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátkou JUDr. Vladimírou Běhalovou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 €.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti, stanovisko k vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 134 €, t. j. spolu 402 €, čo spolu s režijným paušálom 3 x 8,04 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 426,12 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014